

AUTEURS ELS DEGRYSE EN MARC DUBOIS HEBBEN NIEUW BOEK UIT OVER KURSAAL

“Het modernistische Kursaal is ons nieuwe erfgoed”

In het nieuwe boek ‘Kursaal Oostende Léon Stynen – Totaalkunstwerk’ brengen erfgoedconservator Els Degryse, architect en publicist Marc Dubois, beiden in Oostende geboren, en presentator en auteur Kurt Van Eeghem het verhaal van een iconisch gebouw. “Dankzij haar verleden is het Kursaal klaar voor de toekomst”, aldus schepen Niko Geldhof (Vooruit Plus).

DOOR **MARC LOY**

Voor de hoofdauteur van het boek begon het verhaal bijna een kwarteeuw geleden: “Toen ik hier in 2003 startte, trof ik geen glansrijk Kursaal aan, maar een bouwwerf in volle renovatie. En net als zovelen was ik me er ook niet van bewust in welk monument ik toen rondliep”, zegt erfgoedconservator van het Kursaal Els Degryse (55). 23 jaar geleden, in volle renovatie van het gebouw begon zij als juriste bij toenmalig schepen Bart Bronders, die ook het Kursaal in portefeuille had. Els stond onder andere in voor het afhandelen van de commerciële en contractuele dossiers van erfpachter Exploitation Kursaal Oostende (EKO).

EENZAME STRIJD

De interesse, zeg maar liefde voor het monument in al zijn facetten, kwam pas later: “Tien jaar geleden ging ik kunstwetenschappen studeren aan de Universiteit Gent. En plots keek ik met andere ogen naar mijn werkplek. Ik begon me vragen te stellen. Hoe was dit gebouw op Stynens tekentafel tot stand gekomen? Hoe komt het dat hier zoveel kunst aanwezig is? Waarom vond de architect dat zo belangrijk? Wie waren die kunstenaars?” “Erg lang kon ik mijn gevoelens, inzichten en bewondering over dit gebouw met niemand anders delen. Het werd voor mij een lange en eenzame strijd om het Kursaal in al zijn aspecten weer te laten schitteren en de kritiek te counteren van zij die vonden dat ‘kunst in het gebouw de exploitatie enkel belemmerde’, blikt Els terug.

PIJLERS

“Voor ons boek heb ik het volledige Stynen-archief van het Vlaams Architectuur Instituut (VAi) bestudeerd: 90 dozen vol plannen, schetsen, lastenboeken, prijsopgaves, foto’s en ook honderden brie-

“Op de foto voor het windscherm van Pierre Caille v.l.n.r. de auteurs, architect Marc Dubois en erfgoedconservator Els Degryse, en schepen Niko Geldhof (foto ML)

“Architect Stynen zou gelukkig zijn met de bescherming, renovatie en transformatie van het Kursaal”

ven. Die heb ik allemaal gelezen. Ook het volledige foto-archief van Maurice Antony, met ruim 16.000 glasplaten, nam ik door. Daarin ontdekte ik foto’s over de constructie van het gebouw die nog nooit het daglicht hadden gezien. Dankzij onder andere voormalig artistiek directeur Willy Bosschem kon ook de volledige lijst van tentoonstellingen tussen 1953 en 2002 in het boek worden opgenomen. “En toen vroegen dochter Anne Stynen en kleindochter Tania mij een boek over het Kursaal in al zijn facetten of pijlers te schrijven: architectuur, beeldende kunst, interieur, meubilair, entertainment en casino-activiteiten”, verduidelijkt Els, die graag benadrukt dat ze het volle vertrouwen van het huidige stadsbestuur kreeg en de onvoorwaardelijke steun van schepen Niko Geldhof. Die pijlers vormen meteen de hoofdthema’s van het boek.

LE CORBUSIER

Mede-auteur, architectuurtheoreticus en Stynen-kenner Marc Dubois (76) bleek al snel Els’ klank-

Architect Léon Stynen op de bouwplaats van het Kursaal, op het terras aan de westzijde, vermoedelijk 1951.(foto VAi, Collectie Vlaamse Gemeenschap, Archief Léon Stynen)

bord en compagnon de route in het Kursaalverhaal: “De eerste schetsen en plannen zette Stynen al op papier tijdens W.O. II op vraag van Gustave Nellens, toenmalig casinodirecteur in Knokke en Oostende.” “Kunnen we een ontmoeting regelen om klaar te zijn tegen de Bevrijding?” Zo klonk het in een brief van Nellens aan Stynen uit 1942. “Ik heb al die, soms niet gedateerde, plannen en archieven kunnen doornemen. Ook het definitieve ontwerp van het gebouw, dat al klaar was, inclusief de maquette, voor de Landing in Normandië op 6 juni 1944.” Nellens was dus kandidaat-bouwer en ook -concessionaris voor dat nieuwe Oostendse Kursaal. Maar bang om het oorlogsschadefonds te mislopen, schreef de stad zelf een architectuurwedstrijd uit die Stynen met klank won. Een erg ontgoochelde Nellens liet zijn beoogde bouwproject varen, net als zijn intentie om zijn nog lopende concessie te verlengen. De eerste spade ging in de grond in 1947. Na

zes jaar intense bouwactiviteit werd het Kursaal geopend in 1953.

GEEN OPSMUK

Els Degryse: “Al van bij de eerste ontwerpen voorzag de architect de integratie van kunst in het gebouw. Kunst was geen loutere opsmuk, maar de architect wilde in zijn ontwerp plaatsen creëren waar kunst haar autonomie kon opeisen. Een visie die hij deelde met collega Gaston Eyselinck, architect van De Grote Post, beiden ook adepten van Le Corbusier. Meteen was het Kursaal het grootste gebouw in Vlaanderen uit de jaren 1940-1950 waarbij zoveel kunstenaars betrokken waren: Marc Mendelson, Pierre Caille, Olivier Strebelle, Julien Van Vlasselaer, Edgar Tytgat, Paul Delvaux, George Grard en Oscar Jespers. Maar ook een jong en lokaal talent als Jo Maes. Zowat allemaal docenten aan La Cambre, waar Stynen in 1950 directeur was geworden.”

SLUITSTUK

“Tot aan zijn dood in 1990 heeft Stynen de miserie rond zijn

Fans stromen toe voor het optreden van Johnny Hallyday, 21 juli 1962. (foto Koninklijke Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate)

Kursaal nog meegemaakt: de verminkende verbouwingen, het niet respectvol behandelen van de aanwezige kunst, het vertimmeren van binnenruimtes... Wellicht ook nog de discussies over het slopen van het gebouw. Marc en ik zijn ervan overtuigd dat Stynen vandaag gelukkig zou zijn met de bescherming als monument, de respectvolle renovatie van 2002-2004 en de huidige transformatie van het auditorium”, aldus Els. “Ons boek is het sluitstuk en meteen ook de verwoording van mijn missie voor de herwaardering van het gebouw in al zijn facetten. Oostende is kunsthistorisch veel meer dan de belle époque-periode. Het modernisme is ons nieuwe erfgoed”, besluit Els.

‘Kursaal Oostende Léon Stynen – Totaalkunstwerk’ van Els Degryse en Marc Dubois, met bijdragen van Anne Verdonck en Kurt Van Eeghem, is uitgegeven bij MER. Books, telt 240 pagina’s, meer dan 200 foto’s en kost 44 euro.